

Kar nasproti sadja zgubije, se mora skrbno odbirati in od zdravega sadja proč jemati, da se zdravo ne okuži.

M. Kako spoznati, da je vino godno za v steklenice pretočiti. Če je staro vino čisto kakor zrcalo in če v steklenici, ki se je le na pol nalila, v topli sobi skozi pet dni čisto in brez vse vsedine ostane, je to znamenje, da je tako vino godno, da se v steklenice pretoči. Ko bi pa ne ostalo čisto in se na dnu steklenice pokazala vsedina, mora se z gelatinom ali ribjim mehurjem čistiti in v 14 dneh pretočiti, kar se v 14 dneh vdruge in zopet po 14 dneh vtretje zgoditi mora. Pretakati se mora vino s pipo in škafo, da pride vino z zrakom v dotiko. Kolikorkrat se vino skali, se mora iz nova čistiti.

M. Spreminjava dobrih žitnih semen je koristna. To je pokazala skušnja, ktero je neki gospod Müller na svojem posestvu na gorenji Andrici naredil. Posejal je namreč jeden hektoliter kanadinskega ovsa in namlatil ga je od enega hektolitra $28\frac{1}{2}$ hektolitrov. Hektoliter je vagal po 50 kilogramov. Slama je bila poprek čez 140 centimetrov dolga in treba je še posebej omeniti, da oves na njivi ni polegel.

M. Pokvarjen puter zopet okusen napraviti. Puter, ki je dobil slab okus, tega zopet zgubi, če se v frišnem mleku zopet pregnjete in premesi. Na to se v črtni vodi tako dolgo izpira, da voda ne gre več mlečna od njega.

Dopisi.

Iz Murskega polja. (Graška razstava.)

IV. Septembra 2. smo bili pri službi božji v Trojiški cerkvi. Sebe in živino smo oskrbeli. Prvo, kar smo si danes ogledali, bilo je vojaško vadišče, kjer so se kanonirji vadili. Tu smo tudi videli prostor, namenjen za vožnjo dirkalcev iz okolice ljutomerske in drugim. Za tem se napotimo v tovarno, tvornico ali fabriko, kjer izdelujejo drotne evice, žeblice. Do tovarne prispevši zapazim nad vratmi nemški napis, ki naznanja, da vhod ni prepovedan. Vstopimo naravnost noter. Bil je tak ropot, da drug drugega ni slišal. Človek, kateri ni videl, si lahko misli, da se taki evice s kako veliko težavo delajo, je pa čisto ročno. Glavno ali veliko kolo goni voda, ki teče v strugi; veliko kolo pa goni drugi železni gredel, na katerem so potači ali koleseca enakomerno en od drugega oddaljeni, na teh potačkih so usnjene drete, ki so na vsako poedino mašino napeljane, da se mašina goni. V delavnici je čez 20 mašin, ki dela vsaka druge velikostne evice, pa prav naglo in hitro; kolikor večje dela, toliko pa manjše, ktera pa manjše pa jako hitro, da ni mogoče šteti, kolikor jih odpadne. Evice, ki so dva palca dolgi, se delajo take hitrosti: moj pajdaš je štel od ene do

sto kakor hitreje je mogel in v tem času sem jaz naštel 65 evkeov. Evice se sekajo iz drot. To pregledavši po „Grijesu“ nekoliko prehodimo. Tudi ces. kr. žrebcev smo mislili iti gledat, nas pa stražnik ni pustil, ker so njih imeli nekaj zunaj vadišča. Kesneje bi pa nam bilo dovoljeno iti noter, pa nam čas ni dopuščal. Za tem se vrnemo proti poldne k živini, pri kateri smo ostali, da so šli drugi kaj pregledat. Od 4. uri smo pa dobili naznanilo, da naj ženemo konje v razstavin prostor in brž smo bili vsi pripravljeni, pa hajd skozi mesto in čez malo smo bili na svojem torišči. Vsak izmed nas je imel svojo številko, ime, kraj in kakšno je živinče. V razstavo še prinesemo hrane za živino, pri vsakem živinčetu ostane ena oseba, drugi pa so odšli v mesto na svoje prostore, ker je bilo že vnoč. Septembra 3., t. j. na den odprtja konjske razstave se dva vdeležima božje službe v cerkvi milosrčnikov na Murskem trgu; poslopje je prav prostorno lepo snažno ozaljšano, posvečeno Devici Mariji. Na vsaki strani so trije postranski altariji; na desnej je pa kraj cerkve, v katero je vhod skozi cerkvo, kapelica Matere božje, ki je tako temna, da jo morajo pri dnevi luči razsvetljevati. Zid še ni nič sesnažen, le prosto zidovje se vidi, kakor je bilo zezidano. V altarku je podoba Marije s Sinčkom v naročji, ki se težko da videti. Ta hišica Matere božje mora biti velikega pomena, kakor se vidi. Zunaj nad cerkvenimi vratmi je pa latinski napis: Ave Marija, gratia plena, Dominus tecum, t. j. zdravo Marija, milostipolna, Gospod s teboj. Čas je hitro pretekel. Malo smo še pregledali, kako so se dirkalci vadili se svojimi konji, potem pa šli na razstavin prostor. Vstopnine je bilo plačati ta dan 40 kr., mi smo pa brezplačno hodili v in noter, ker smo imeli listke, da imamo konje v razstavi. Na prvo pogledamo konje, v kakem stanu da so, in ker je bilo vse dobro, zapustimo in gremo jaz in moj sopotnik na najodličnejši razstavin prostor. V ta prostor je se moglo nekoliko po stopnicah iti. No, tu je pa že skoraj, bi rekel, več kakor preveč vsega. Ne more se vsaka reč posebej popisati, z eno besedo bi rekel: vse najlepše lepote in umetnosti, kolikor se njih da narediti, nekatere so jako rabivne, nekatere pa za kinč in lepote. Tu pridemo z nekim poznancom vkup in mi šaljivo pove „Tu so menda nebesa.“ Jaz odgovorim: „Ja pač, — ali tam bo bolje.“ V sredi prostora so viseli 3 lepi zvonovi prav ugodno vglasbeni, s katerimi je se zvonilo vsaki den, da se je odprlo prostorje zaran ob 7. uri, a zvečer ob 6. uri, ko se je zaprlo. Tudi se še vidijo glasoviri, cerkvene oprave, plašči, svečniki, muzikalni instrumenti, pleteni stoli, daljnogledi, šolske risarije iz višjih in nižjih šol, iz mesta in trgov, peči, ure, stoli, klobuki itd. To vse najlepšega in umetnega dela, glažarijske reči in posode, naravne rože v lepih zlogah, pletarije, kelihii itd. To vse pregledamo, vstopimo po stopnjah v nadstropje ali bolj na kor.

Tu so bili izdelki malerije iz graške obrtniške šole, rezane podobe svetnikov za cerkvene potrebe, vse najlepše in natančne, ko bi žive gledal. Prav lepa je bila rezana podoba Marija čistega spočetja srednje velikosti. Od tod se podamo zopet navzdol, še enkrat pregledamo po vsem prostoru, idemo po stopnicah, koder sva prišla noter in naravnost skozi druga vrata, ki so bile kakih 5 metrov od prejšnjega prostora. Tu nama ponudi gospodična srečko ali „los“, katerih številke so bile namerjene na razstavljene reči, ako je jo zadel. Za eno listino je se plačalo 50 kr. Dalje vstopima, pa kaj se da tu videti, ne morem popisati. Na desno stran je bil prostor napolnjen z raznimi podobami svetnikov ali kaj druga, oljnatih barv itd. itd., ena reč lepša od druge. Ne levi strani je bil prostor napolnjen z živalmi, perutnino in štirinogato divjačino. Vse narejeno brez izjemka, kakor živo, niti znamenja se ni dalo videti, da bi ne bilo živo, a bilo je nareto. Vsaka je po naravni srditosti, jezi ali pokornosti izdelana. Prek v drugem prostoru so pa bile enake reči narete, pa ni toliko, te so se pomikale, psi so hodili in lajali, pavi so hodili, rep razprostirali in pobešali itd. Več enakih reči je bilo razstavljenih. Največ je pa bilo sabolskih, (krojačskih), šiviljskih, čevljarških, milarskih, usnjarskih izdelkov, tudi razne fotografije so se videli. Vse to je bilo tako nastavljeno, da si navadni človek ne more misliti kaj takega. Videli smo šivalne stroje, posebno eden je bil, da sam ne vem kako, akoravno sem vsega pregledal. Nikdo ga ni gonil in ne nič ravnal, šival pa je, ako mu je šivilja kaj pridžala platnine. Ker je gospodična zmirom nanj šivala in delala obleke: ko platno pridene je šival, ko odzame je stal. Najbrž je bil od kod kakí sopar privedjen, da ga je gonil. Po vsem prostoru spregledama, potem pa skozi oba, skozi tega in skozi onega, ki sva ga sprva gledala, in pridema v tretji prostor.

(Dalje prih.)

Iz Ptuja. (Nesrečni Haložani). Pred nekaj dnevi dalje časa potujoč po lepih Haložah, kjer sem bil vaju vsikdar skoraj vedno vesela lica videti, bil sem sedaj nekako osupnjen, ko zagledam skoraj vsa žalostna, temna in vse ljudstvo nekako poparjeno. Ni mi dalo miru in povprašal sem marsikterega po vzrokih te poparjenosti in zvedel sem le prelehko, kar se skoraj povsod čuje: slaba letina, malo nabrali, kruha ni, penoz ni, dolžen sem, živad so temu ali unemu „štingleci“ odgnali, onemu so posestvo prodali, vse je zadolženo, od nikod pomoči, itd. . . . K vsemu temu pa še se je pridružila neka druga nesreča, ki je precej močno, in zelo nepotrebno zadela sicer drugače še vsem zadovoljne in potrpežljive Haložane. Pripovedalo se mi je, da nedavno pribežal je od nekod nekakov pes, zaletel se najbrž zaradi lakote v neko štacuno, zgrabil domačo deklico za čevlje, ocukal več psov in nekega gospodarja tele. Reklo se je, da je bil stekel pes. Nemudoma je razpo-

slala gosposka strogo povelje, glaseče se na „zapor za pse“. Strogo povelje so dobili tudi žandarji in konjederec tamo „šintar“ imenovan, da opazujejo in nadzorujejo po steklem psu okuženo okolico haložko. To povelje kaj rad spolnuje „šintar“ kazajoč posestnikom zaprtih ali pripetih psov nemški pisano pismo od okr. glavarstva, ter od njih zahtevajoč, da morajo posestniki pustiti psom črva kopati, za kar zahteva 20—40 kr. sicer ga vstrelji, potem tudi kakor so obč. predstojniki, osobito v Gruškoveci, zapovedali za ogledovanje za vsakega psa 20—40 kr. To vse vkljub temu ko šintar, kakor njegovo pismo kaže, nima z nobenim psom pravice kaj opraviti, razun če je prost in vkljub temu, ko so občine dobile od okr. glavarstva se ve da zopet nemški — za eno vsaj gotovo vem — ukaz, da ne posamezniki, nego občinsko predstojništvo ima iz obč. blagajne platiti konjedercu za njegov posel.

Ubogi kmet, kakoršnih pa je vsled slabih letin največ, nima dostikrat par krajcarjev za sol, sedaj pa ga nepričakovano nepripravljenega zgrabi „šintar“ rekoč, če mi ne platiš, kar zahtevam ali — kar zahteva spremljajoči ga občinski mož, — ustrelim ti psa. Čas je za lov. Lovec najemnik lova mora plačevati mnogo najemnine, kar občine porabijo; rad bi v prostih urah razveselil in nekoliko odškodoval se, a ne sme brez dovoljenja okr. glavarstva na lov s psi, a za prošnjo je treba koleka 50 kr. Nesrečam in plačilom ne konca ne kraja! Ubogi Haložani!

Iz Škal. (Nemčurstvo, trgateg, misijon.) Velenjski novi župan želi vse vrediti, zato je poslal vsem krčmarjem nekeve liste, ki se „Policei-ordnung“ zovejo, natanko od kraja do konca vse nemške. Gosti v krčmi gledajo to na zid prilepljeno reč in ker nobeden ne ume, kateri pomen hrani vsebi, vprašajo tedaj krčmarja, kaj to pomeni; on pravi: jaz še sam dobro ne vem. Zato ni čuda, da mi Slovenci ne dobimo svojih pravic, ker imamo še povsod toliko nemškutarjev. Pa tudi te „Policei-ordnung“ v prihodnje menda ne bo treba rabiti, ker pri nas se je trgateg silno slabo obnesla; strašni zimski mraz je skoraj polovico traja posušil, in kar je bilo še ostalo, to je potem trikratna toča pokončala. Pomozi nam Bog, kaj bo v prihodnje! Pa ni čudo, da nas Bog tako tepe, (hudi časi, pa še hujši ljudje.) Naš č. g. župnik so skrbeli, in še skrbijo za duše svojih faranov; v ta namen so hoteli tekočega leta sv. misijon prirediti. Pošljejo tedaj po č. oo. jezuite; oni imajo več upliva, in ljudje mnogo zaupanja do njih; marsikteri bi najšel pokoj in mir vesti pri njih. Pa nesrečen človek, kateri je uže sam pred gosp. župnikom rekel, kake grenke dneve jim bo delal na njih sivo starost, posvetuje se v gostilnici s svojim enakovrednim pajdašem. In kakor sta sklenila tako dovršila; pisal je pismo na c. kr. glavarstvo, da polovica ljudi leži v nalezljivi bolezni, v osepnicah, (le samo dveleten otrok je

vmrl v tej bolezni) in tako je bil zabranjen sv. misijon. Dne 21. septembra morali so se č. g. jezuiti, prišedši uže do Slov. Gradca, nazaj vrniti. Na prošnjo g. župnika je bilo na 16. oktobra zopet dovoljeno sv. misijon imeti, ali ova oseba izvedevši je zopet brzojavila c. k. glavarstvu, da huda vročinska bolezen razsaja, za katero pa še hvala Bogu nobeden zdravnik ne vé. S takšim djanjem je odpravil te sv. reči. Pa časa si nočem tratiti, da bi takaj pisal njegovo ime, vsak človek, če ima še ljubezen do vere in Boga, se močno žalosti. Da bi vendar ga zmanjkalo skoraj iz Škal, ker že toliko nagaja g. župniku. Bog nikomur nič dolžen ne ostane, tudi on njegovej pravici odišel ne bo!

Iz Vojnika. V nedeljo, t. j. 24. t. m. se je tukaj vršila znamenita svečanost. Naše prostovoljno gasilno društvo si je namreč pred kratkim kupilo novo lepo brizgalnico za 800 for. To brizgalnico so v nedeljo naš veleč. gosp. župnik po popoldanski službi božji blagoslovili; pri tej priložnosti so tudi v kratkem in jedrnatem govoru razložili namen gasilnega društva in njegovo podlago. Vkljub slabemu vremenu se je zbralo veliko ljudstva in tudi gasilna društva bližnjih krajev so bila obilno zastopana; tako iz Celja, iz sv. Petra v Savinski dolini, iz Vitauja in iz Konjice. Celi trg je bil z zastavami okinčan in z venci je bilo skoraj vse prepreženo. Sploh slavnost je bila sijajna in zvečer so imeli veselico in ples, kterega so se naše gospodične mnogobrojno vdeležile.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Izredne svečanosti vršile so se med koroško duhovščino; dva jeni najvišjih dostojanstvenikov sta v enem tednu obhajala zlato sv. mešo; dne 24. okt. t. l. preč. g. stolni župnik Janez Rauscher, a 26. okt. stolni dekan preč. g. Jakob Rebernik, ta pa v Žrelcah, kder je bil rojen 18. okt. 1807. — Mestna cerkev v Beljaku je vsa prenovljena, res krasna hiša božja. — Ondi blizu so Čače, kder so hudi nemškutarji doma ter so si omislili nemškega učitelja za svojo deco. Toda kmalu so izpoznali svojo neumnost. Deca ne vedó ne nemški ne slovenski, da je škoda za dragi čas in vsak krajecar za šolo. Vsled tega prosijo pri deželinem šolskem svetu za slovenskega učitelja. Do kedaj si ga izprosijo, to pa je težko povedati. — Iz Möllthala prodavajo posestniki za drage denarje lepo govejo živino. Nedavno je hrvatsko gospodarsko društvo nakupilo 16 bikov in 10 telic. — Koroški c. k. namestnik grof Lodron gre v pokoj, a na njegovo mesto želimo dobiti moža, ki bo tudi Slovincem prijazen in pravičen.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Britko in žestoko borbo bori lani pri volitvah tepena nemško-liberalna stranka. Ona razsaja, nji pa po časnikih „nemštvo je v nevarnosti“, ona žuga in se grozi na vse

strani, prosi Bismarka na pomoč in berači zopet pri Magjarih, ti pa jim dajejo breco na breco; iztirali so nedavno „nemške komedijante in igrokazne igralce“ iz Budimpešte in sedaj prepovedujejo vsem trgovcem na Ogerskem pisati trgovske knjige nemški; vse mora biti magjarski. V tej zadregi so liberalci svoj „Parteitag“ na Dunaji odložili do 14. novembra t. l., pa jim utegne še takrat spodleteti. Jako osupnilo je nemške liberalce potovanje vodje Čehov g. dr. Riegerja in vodje Poljakov g. dr. Smolke v Budimpešto na dogovore z magjarskimi politikarji. Bila sta nepričakovano dobro sprejeta. To je dobro znamenje, da grof Taaffe ne bode s svojo politiko tudi Slovanom prijazno propal zavoljo Magjarov, kakor l. 1871. grof Hohenwart. Tudi smrt nagaja liberalcem, pobrala jim je opata Helfersdorferja na Dunaji, vrhu tega se oglašajo zaporedom konservativni Nemci in v raznih shodih ugovarjajo ošabnosti liberalnih kričačev, kakor bi ti edino pravi Nemci bili; najsijajniše se bo to godilo v Linci, kamor je uže na tisoče konservativnih Nemcev namenjenih. — Ministri so baje iz nova odobrili tirjatve Čehov in Slovinccev. Da bi tudi dejanj skoro kaj videli! — Južna železnica ne plačuje nič davka; zanaprej se jej ne more prizanašati več in ministerstvo baje tirja, naj ona namesto davka prepusti Rudolfovej železniški progo od Ljubljane do Trsta. — Na Moravskem močno tožijo o slabih nasledkih trgovanja in prodavanja posestev na kose. — Dunajska trgovska zbornica je do sedaj vselej izvolila kakšnega sina Abrahamovega v deželni ali državni zbor, sedaj se mnogo trgovcev protivi judovskemu kandidatu. — Svitli cesar se mudijo v Budimpešti, kder zborujejo delegacije. Tem je minister Szlavy povedal, da v Bosni in Hercegovini ni lahko mogoče vsega kmalu urediti, vendar je se mnogo zgodilo; dohodki zadostujejo potroškom za upravo in sodnije; zemljiščne mape ali „kataster“ bodo še le v 5. letih dodelane. V Zagrebu imamo Jugoslavlani edino vseučilišče. Nedavno so ondi osnovali profesorsko stolico za magjarski jezik, a samo 14 uradnikov hodi predavanj poslušat, pač pa zabaja mnogo dijakov poslušat profesorja dr. Celestina, ki uči ruski jezik in rusko slovstvo, kar je zopet Magjarem pod nos zakadilo.

Vnanje države. Ulčinja še Turki niso izročili Črnogorcem, obetajo pa storiti vsaki trenutek. — Greški kralj je sklical državni zbor in povdarjal potrebo vojske podržati pod orožjem, da Grceja zasede priznani jej turški deželi Epir in Tesalijo. — Sultan je poslal 10.000 mož v Adrijanopol menda zavoljo Bolgarov; ti pa delajo šance ob Balkanskih gorah. — Srbski minister Ristič boče odstopiti. — Iz Rumunije merijo novo železnico, ki bi našo avstrijsko-ogersko progo nadaljevala pri Nikopolji čez Dunav v Svistov, Trnovo, čez Balkan v Egri-Sagro, kder bi trčila na turško železnico, ki drži do Carigrada. — Ruski car baje želi carjevanje odložiti, ker je bolan. To bi bilo